

Arkivnr: 2015/4796-1
Saksbehandlar: Gerd Kjersti Ytre-Arne

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saksnr	Møtedato
Opplærings- og helseutvalet		02.06.2015

Moglegheiter for å opprette ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje i Hordaland

Samandrag

Fylkesrådmannen viser til møte i Opplærings- og helseutvalet 20.01.15 der Dan Femoen sette fram følgjande forslag:

«Ønsker en sak til OPHE der man ser på mulighetene for å opprette en entreprenørskaps- og innovasjonslinje i Hordaland; gjerne i samarbeid med fagskolen/høgskolen/universitetet og Ungt Entreprenørskap». Oversendingsforslaget vart samrøystes vedteke oversend fylkesrådmannen.

Entreprenørskap er ein del av utdanninga på alle nivå i utdanningssystemet, og i dei seinare åra har det vore auka merksemd knytt til entreprenørskap i utdanninga. Ei topplinje for entreprenørskap ligg på studiespesialiserande programområde, og elevane får studiekompetanse etter vanlege reglar for vitnemål. Å gå på ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje betyr at elevane får fleire timar totalt pr. veke. Derfor må linja ha eigen søknadskode, og det bør vere eit tilbod som blir gitt på nokre få skular.

Det er ulike måtar å organisere ei slik linje på. Nokre skular har topplinje for entreprenørskap innanfor realfag, andre har meir fokus på språk eller mediefag. Mange skular i Hordaland har allereie etablert eit tett samarbeid med forskarmiljø og med ulike bedrifter, både lokalt og internasjonalt. Desse samarbeidsavtalane må dei utvikle og byggje vidare på, og det er viktig at ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje vender seg ut mot fagmiljø og næringslivet. Gjennom ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje vil elevane lære seg ein måte å arbeide på, og skape seg eit nettverk som kan vere verdifullt ved seinare studium og yrkesliv.

Fylkesrådmannen ser det slik at det er fullt mogleg å opprette ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje utan store omorganiseringar på skulen. Fylket har fleire topplinjer for idrett, og ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje kan organiserast på same måte med nokre vilkår.

På grunnlag av dette foreslår fylkesrådmannen at:

1. Skulane i HFK kan søkje Fylkesdirektør opplæring om å opprette linje for Entreprenørskap og innovasjon. Linja skal liggje på studiespesialiserande programområde og må organiserast med eit utvida timetal for elevane
2. Entreprenørskaps- og innovasjonslinja må få eigen inntakskode og stå som eit eige val i skulekatalogen
3. Skulen må dokumentere at krava til samansetjing av fag for å få godkjend vitnemål er oppfylte. Det er ikkje mogleg å dele opp fag over fleire årstrinn. I dei høva eit fag blir flytta, til dømes frå VG2 til VG1, må heile faget flyttast.
4. I skulen si organisering vil fylkesrådmannen anbefale at ungdomsbedrift er ein del av opplæringa og at det bør vere ein tett kontakt både med næringslivet og høgare utdanning.

Forslag til vedtak

Opplærings- og helseutvalet sluttar seg til forslaget frå fylkesrådmannen om å opprette ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje i Hordaland fylkeskommune.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 06.05.2015

Innleiing

Det blei gjort følgjande vedtak i Opplæring- og helseutvalet (OPHE) 20. januar 2015 under saka *Open time*. «Ønsker en sak til OPHE der man ser på mulighetene for å opprette en *entreprenørskaps- og innovasjonslinje i Hordaland; gjerne i samarbeid med fagskolen/høgskolen/universitetet og Ungt Entreprenørskap*».

Handlingsplanen Entreprenørskap i utdanningen – fra grunnskole til høyere utdanning 2009–2014

Den første handlingsplanen for entreprenørskap i utdanninga, som er eit samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet kom i 2009. Denne har vore revidert fleire gonger, og i februar 2015 kom sluttrapporten frå følgjeforskinga om entreprenørskap i utdanninga. Rapporten problematiserer det dei seier er ei utvatning av entreprenørskapsomgrepet, og peikar på at det er ein fare for at det blir lagt for stor vekt på pedagogisk metode og klasseromsundervisning.

I den siste utgåva av handlingsplanen blir entreprenørskap definert på følgjande måte (s. 7):

Entreprenørskap handler om å etablere ny virksomhet, og om evnen til å se muligheter og gjøre noe med dem innenfor en rekke områder i samfunnet Entreprenørskapskompetanse er relevant for alle områder i arbeids- og næringslivet, både innenfor nye og etablerte virksomheter. I tillegg er blant annet frivillige organisasjoner, bistands- og utviklingsarbeid og kultursektoren viktige samfunnsområder hvor entreprenørskap og innovasjonsprosesser er aktuelt. Kunnskapsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet mener det er viktig å ha en bred innretning av satsingen på entreprenørskap i utdanningen.

Entreprenørskap i utdanningen kan være både teoretisk og praktisk orientert. Opplæring i entreprenørskap kan organiseres som et eget fag eller integreres som arbeidsform i andre fag. Entreprenørskap kan være et verktøy og en arbeidsmåte for å stimulere til læring i ulike fag og i grunnleggende ferdigheter. Gjennom entreprenørskap i opplæringen kan en også videreutvikle personlige egenskaper og holdninger. Undervisningen kan fokusere på å fremme kunnskap om det å starte egen bedrift og om innovasjons- og nyskappingsprosesser i eksisterende bedrifter.

Dette kan illustrerast som i figuren under.

Frå handlingsplanen Entreprenørskap i utdanningen – fra grunnskole til høyere utdanning 2009–2014

Situasjonen for entreprenørskapsopplæring på studiespesialiserande utdanning i Hordaland

Faget Entreprenørskap og bedriftsutvikling er eit programfag på studiespesialiserande utdanningsprogram (språk, samfunnsfag og økonomi) med 140 undervisningstimar. I Hordaland er det 11 skular som gir tilbod om faget på Vg2, og det er 244 elevar som har faget. På Vg3 kan elevane velje Entreprenørskap og bedriftsutvikling II. Dette faget er det 8 skular som har tilbod om med til saman 119 elevar. I tillegg er det mange skular som brukar Ungdomsbedrift som metode på yrkesfag, men dette er ikkje definert med eigen kode i databasen.

Døme på organisering av ei entreprenørskapslinje

Ei topplinje i entreprenørskap og innovasjon blir organisert som eit treårig løp innan studiespesialiserande utdanningsprogram, og elevane får studiekompetanse. Avhengig av kva programfag elevane vel å fordjupe seg i, vil dei oppnå spesiell eller generell studiekompetanse på lik linje med alle andre som fullfører studiespesialiserande utdanningsprogram. Elevane har fellesfaga som alle andre elevar, men skulen må lage ein plan for kva fag elevane kan velje i dei valfrie programfaga. I handlingsplanen for entreprenørskap i utdanninga blir entreprenørskap skildra på følgjande måte:

«Entreprenørskap handler om å etablere ny virksomhet, og om evnen til å se muligheter og gjøre noe med dem innenfor en rekke områder i samfunnet. Entreprenørskapskompetanse er relevant for alle områder i arbeids- og næringslivet, både innenfor nye og etablerte virksomheter. I tillegg er blant annet frivillige organisasjoner, bistands- og utviklingsarbeid og kultursektoren viktige samfunnsområder hvor entreprenørskap og innovasjonsprosesser er aktuelt.»

Fagtilbodet på skulen vil vere avgjerande for korleis skulen ønskjer å organisere opplæringa:

	Døme på fagkombinasjonar	Døme på aktuelle samarbeidspartar
Realfag og forskning	Teknologi, innovasjon, entreprenørskap og fordjuping i matematikk og realfag.	UiB og forskarmiljø eller med HiB og til dømes ingeniørutdanninga
Språk	Innovasjon, entreprenørskap, marknadsføring og fordjuping i språk	UiB samt internasjonale bedrifter og universitet i utlandet.
Marknadsføring	Entreprenørskap, innovasjon, marknadsføring, leiing og økonomi	Bedrifter, BI og HiB
Drama- og mediefag	Entreprenørskap med dramafag, medie- og kommunikasjonskunnskap, marknadsføring og leiing.	HiB og MediaCity Bergen

Det er og mogleg å ha ein kombinasjon av måtane å organisere opplæringa på, men det er viktig at elevane får den faglege fordjupinga dei treng for å få eit godkjent vitnemål. Derfor er det viktig at skulane tar omsyn til dette når dei set saman tilbodet til elevane. Skulane må vere tydeleg på kva fagkombinasjonar dei ønskjer å tilby slik at elevane ikkje er i tvil om kva dei kan forvente og kva som forventast av dei. I tilrettelegginga av opplæringa er det viktig at skulen vektlegg at elevane skal

- tileigne seg kunnskap i nær kontakt med arbeidslivet
- lære seg kreative metodar og vilje til å ta risikoar i eit trygt miljø
- klare å kombinere krevjande teori med praktisk arbeid
- lære i samarbeid med andre
- utvikle eit grunnlag for vidare studie

Entreprenørskapslinjer i andre fylke

Det er mange fylke som har oppretta topplinjer for entreprenørskap dei siste åra, og i alle fylke er entreprenørskapslinja ein del av studiespesialiserande utdanningsprogram. Det er svært ulike modellar for organisering. Nokre skular har sett saman eit fagtilbod der dei har knytt entreprenørskapslinjene opp mot språk eller realfag, medan andre har lagt meir vekt på organisasjon og leiing. Nokre skular har eit tett samarbeid med næringslivet, andre med høgskular og universitet, og atter andre har fokus på internasjonal handel og har knytt seg opp til fagmiljø og skular i utlandet. Mange av dei nyttar ungdomsbedrift som metode.

NIFU-rapport 2-2015

Entreprenørskapsutdanning i Norge – status og veien videre: Sluttrapport fra følgeforskningsprosjektet om entreprenørskap i utdanningen (NIFU-rapport 2-2015)

Forskarane finn ingen samanheng mellom utvikling av generell entreprenøriell kompetanse som vilje til å ta initiativ, risikovilje, kreativitet, kunnskap om samarbeid og akademisk sjølvtilitt. Derimot viser rapporten at det er fleire elevar som har hatt ungdomsbedrift i vidaregåande skule som etablerer eiga bedrift som unge vaksne (24-25 år) enn for dei som ikkje har hatt ungdomsbedrift i vidaregåande opplæring (s 9).

Rapporten seier vidare at det er blitt lagt for stor vekt på den pedagogiske metoden og at entreprenørskaps-omgrepet er blitt utvatna. Forskarane tilrår at det blir eit meir målretta fokus på forretningsutvikling og verdiskaping i framtida. Rapporten skil mellom ei smal og ei brei forståing av entreprenørskap. Den smale forståinga er knytt til moglegheiter i det å etablere nye bedrifter og det forretningsmessige. I den breie forståinga er det fokus på grunnleggjande haldningar og åtfærd. Vidare er det i den breie forståinga snakk om endra leiings- og organisasjonsformer. Rapporten understrekar fleire gonger at entreprenørskap er økonomisk utvikling, og sjølv om den breie forståinga og er viktig, må ein ikkje skilje den smale og den breie forståinga frå kvarandre slik at entreprenørskap i skulen berre skjer på det allmenne og breie planet (s 26).

Rapporten rettar og søkjelys på kritikken mot den tradisjonelle entreprenørskapsutdanninga som i for stor grad er prega av kateterundervisning. Forskarane meiner at det vil vere viktig å utvikle undervisningsmetodar som er meir erfaringsbasert enn det som er tilfelle i dagens skule.

Vurdering

Fylkesrådmannen ser det slik at det er fullt mogleg å opprette ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje utan store omorganiseringar på skulen. Fylket har fleire topplinjer for idrett, og ei entreprenørskaps- og innovasjonslinje kan organiserast på same måte med nokre vilkår.

Det er ikkje uvanleg i topplinjene at ein omdisponerer faga frå til dømes Vg1 til Vg2. UDIR har no ei høyring om fag- og timefordelinga. I denne høyringa er det klart at dersom ein flyttar eit fag mellom trinna, kan ikkje faget delast på fleire årstrinn; heile faget må flyttast. Det er stor grunn til å tru at hovudpunkta i forslaget om retningslinjer for fag- og timefordeling blir vedtekne. Aktuelle programfag som blir flytta til eit anna årstrinn, (til dømes *Entreprenørskap og bedriftsutvikling* og *Teknologi og forskingslære*) har eit årstimal på 140 timar, og det vil derfor vere naudsynt å utvide talet på veketimer for elevar som ønskjer ei slik linje.

For skulane vil oppretting av ei entreprenørskapslinje gje få økonomiske utfordringar fordi elevane stort sett kan gå inn i grupper som allereie er på skulen. På nokre skular vil det vere naudsynt å opprette nye grupper fordi det er mange elevar som vel aktuelle fag sjølv om dei ikkje går på ei entreprenørskapslinje. Det vil vere ulike moglegheiter for organisering på dei ulike skulane fordi skulen må ta omsyn til det fagtilbodet og den kompetansen dei allereie har. Fylkesrådmannen meiner det er viktig at tilbodet ikkje blir spreidd på for mange skular, og at det må vere opp til den enkelte skule å prioritere dei faga dei ønskjer å tilby.

På grunnlag av dette foreslår fylkesrådmannen at:

1. Skulane i HFK kan søkje Fylkesdirektør opplæring om å opprette linje for Entreprenørskap og innovasjon. Linja skal liggje på studiespesialiserande programområde og må organiserast med eit utvida timetal for elevane
2. Entreprenørskaps- og innovasjonslinja må få eigen inntakskode og stå som eit eige val i skulekatalogen
3. Skulen må dokumentere at krava til samansetjing av fag for å få godkjend vitnemål er oppfylte. Det er ikkje mogleg å dele opp fag over fleire årstrinn. I dei høva eit fag blir flytta, til dømes frå VG2 til VG1, må heile faget flyttast.
4. I skulen si organisering vil fylkesrådmannen anbefale at ungdomsbedrift er ein del av opplæringa og at det bør vere ein tett kontakt både med næringslivet og høgare utdanning.

